

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Indholdsfortegnelse

Fagligt Fokus. Palliation og terminal pleje og behandling	3
Lovgivning	3
Sundhedslov	3
Servicelov	3
Sundhedsfaglig virksomhed, herunder delegering	3
Hjemmesygepleje	3
Dokumentation	3
Fagligt team. Kompetence, udvikling, samarbejde, viden	4
Det faglige teams kompetencer	4
Projekt	4
Tværfagligt netværk	4
Kliniske retningslinjer, instruks og procedurer	4
Undervisningsmateriale til intern anvendelse	4
Information via internet og pjecer	5
Standard specialark	5
Palliation og terminal pleje, sundhedspædagogisk indsats	5
Formål	5
Mål	6
Indhold og metode	6
Levevilkår	6
Dialog og helhedsvurdering	6
Livsstil og KRAM	6
Forebyggelse og sundhedsfremme	6
Rehabilitering	7
Tværfagligt/ tværsektorielt samarbejde	7
Koordinering	7
Tovholder	8
Vejlede og undervise	8
Behandling	9
Hjælpemidler	9
Bevillinger	9
Minimere utilsigtede hændelser	9
Forberede afslutning af sygeplejeydelsen	10
Dokumentation	10
Ydelsen – Palliation, Sundhedspædagogisk indsats	10
Ydelsens ledeord	10
Ydelsens omfang	10
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	10
Ydelsen – Terminal pleje, Sundhedspædagogisk indsats	11
Ydelsens ledeord	11
Ydelsens omfang	11
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	11
Palliative og terminal pleje, handlinger	11
Formål og mål	11
Indhold og metode	11
Handlinger	12
Dokumentation	12
Ydelsen – palliativ, handling	12
Ydelsens lede ord	12
Ydelsens omfang	12
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	12

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Ydelsen – terminal pleje, handling	13
Ydelsens lede ord	13
Ydelsens omfang	13
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	13
Teorigrundlag, specifikt for palliation og terminal pleje	13

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Fagligt Fokus. Palliation og terminal pleje og behandling

Lovgivning

Sundhedslov	<i>Hyperlinks aktiveres ved at markere linket, holde ctrl knappen nede og samtidig klikke på venstre musetast.</i> Sundhedsloven - LBK nr. 913 af 13/07/2010 Alle sygeplejeydelser tager afsæt i sundhedsloven og registreres med reference til sundhedsstyrelsens 12 sygeplejefaglige områder – Vejledning om indberetning af data om hjemmesygepleje
Service lov	Lov om social service - LBK nr. 904 af 18/8/2011 Sygeplejeydelsen kan indeholde henvisninger til serviceloven. Eksempelvis Kap 16 (personlig hjælp, omsorg og pleje samt plejetestamenter), Kap 21, § 112 (hjælpe midler, boligindretning og befordring), Kap 22 (pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom), Kap 23 (pasning af døende), Kap 23, § 122: hjælp til sygeplejeartikler o. lign), Kap 24 (Magtanvendelse)
Sundhedsfaglig virksomhed, herunder delegering	Lov om bekendtgørelse til autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed Lovforslag nr. L111. Folketingsåret 2005/2006. Vedtaget. (Findes under LovText Sundhedslove – kræver login) Herunder § 54 (Delegering): <i>“Sygeplejerskevirksomhed omfatter (...) delegering af plejeopgaver med udgangspunkt i patientens tilstand og en hensigtsmæssig anvendelse af plejeressourcerne.”</i>
Hjemmesygepleje	Vejledning om hjemmesygepleje - VEJ nr. 103 af 11/12/2006 Gældende. Ministeriet for sundhed og forebyggelse.
Dokumentation	Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser - VEJ nr. 9229 af 29/4/2005

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Fagligt team. Competence, udvikling, samarbejde, viden	
Det faglige teams kompetencer	Sygeplejersker Charlotte Wolff-Petersen (Vest) Pernille Venzel Nielsen (Øst) Susanne Torp (Vest) Karen Løth (Øst) Berit Sandstrøm (Centersygeplejerske/ Øst) Resourcepersoner Charlotte Wolff-Petersen (Vest) Pernille Venzel Nielsen (Øst)
Projekt Tværfagligt netværk	Projekt Nej Andre faggrupper/ tværfagligt netværk Det palliative team. Hillerød Hospital. Charlotte Wolff-Petersen (Vest) og Pernille Venzel Nielsen (Øst) deltager i netværksmøder.
Kliniske retningslinjer, instruks og procedurer	Kliniske retningslinjer <i>Center for Kliniske Retningslinjer (Nationalt Clearinghouse for sygepleje), lægger løbende evidensbaserede kliniske retningslinjer på deres hjemmeside, www.kliniskeretningslinjer.dk</i> • Klinisk retningslinje for håndhygiejne • Klinisk retningslinje for pleje og håndtering af centralt venekateter og permanent central intravenøs port hos voksne (>19 år) patienter Internt tilgængeligt materiale Der er påbegyndt udarbejdelse af procedurer/ arbejds gange. • Efter dødsfald: Procedure for afslutning af journal i CSC Udarbejdet og godkendt materiale findes på intranettet. Link for sundhedspersonale
Undervisningsmateriale til intern anvendelse	Udarbejdet og godkendt materiale findes på intranettet Link for sundhedspersonale

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Information via internet og pjecer	Det offentlige sundhedsvæsen på internettet. Henvender sig både til borgere og sundhedsfaglige • Sundhed.dk Kommunens generelle oplysninger om hjemmesygepleje • Frederikssund.dk. Ældre og sundhed • Information til borgere som modtager Sygepleje, Distrikt Øst/ Vest (Her kommer henvisning til den officielle pjece) Palliativ indsats i den primære sundhedssektor (DSAM) • Palliation i primærsektoren Information via Kræftens Bekæmpelse Cancer.dk • Hjælp og viden. • Viden og information til fagfolk • Omsorg og støtte • Videoer med information til borgerne på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside. Videoer om kræft • Telefonrådgivning for borgere og fagfolk. Telefon 80 30 10 30. Samtale med psykologer, diætister, sygeplejersker og læger. Palliativt videncenter • Pavi.dk
Standard specialark	Specialarket "Palliative data" bruges som vejledning til relevant dataindsamling.
Palliation og terminal pleje, sundhedspædagogisk indsats	
Formål	Det overordnede formål er at tilrettelægge betingelserne for forandring og forbedring af borgernes sundhed. Sygeplejen tager udgangspunkt i borgerens sundhedstilstand, livsstil og levevilkår.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

	(Inspireret af B.B. Jensens sundhedspædagogiske kernebegreber , 2009) Link for sundhedspersonale
Mål	At sygeplejerske og borger i dialog aftaler fælles mål, der stræber mod at styrke borgerens sundhed, handlekompetence og livskvalitet. At borgeren og pårørende har viden om og forståelse for forebyggende og sundhedsfremmende årsagssammenhænge og tiltag, med fokus på livskvalitet. At borgeren og pårørende støttes i at anvende deres ressourcer til øget egenomsorg, handlekompetence og (hverdags)rehabilitering, når muligt. At borgeren og pårørende oplever sammenhæng, kontinuitet, støtte og omsorg i forløbet. At borgeren og pårørende har viden om pleje-, behandlings- og rehabiliterings tilbud, muligheder og begrænsninger. At terminale borgere får optimale rammer for en værdig død i eget hjem. Herunder at borger og pårørende oplever lindring, tryghed, støtte og omsorg i forløbet. At borgeren og pårørende borgeren kontinuerligt får vurderet og justeret behovet for sygeplejeydelser i en gensidig forventningsafstemning.
Indhold og metode	
Levevilkår Dialog og helhedsvurdering	Løbende dialog med borger og pårørende omkring borgerens situation, herunder årsagssammenhænge samt mål for indsatsen under hensyntagen til borgerens levevilkår, motivation, ressourcer og handlekompetence
Livsstil og KRAM	Sundhedsformidlende rådgivning om KRAM faktorer (Kost, Rygning, Alkohol, Motion) indflydelse på livskvalitet, velvære og almentilstand, når det er meningsfuldt. Metode: Den motiverende Samtale (ved Implement Consulting Group)
Forebyggelse og sundhedsfremme	Støtte og motivere til forebyggende og sundhedsfremmende adfærd i forhold til ønsker og forventninger.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

	Eksempelvis ved at • Forebygge smerter, lidelse og ubehag med etablering af medicinsk akut-beredskab. • Kontakte præst, psykolog, akupunktør, Kræftens Bekæmpelse og kræftlinjens telefonrådgivning. • Informere om relevante internetsider mv. • Opfølgende besøg til pårørende efter dødsfald, herunder henvise til eksempelvis Kræftens Bekæmpelses pårørendegrupper til efterladte. Eventuelt informerer om kommunens hjemmeside med henvisning til information om • hjemmesygepleje i Frederikssund Kommune Frederikssund.dk. Ældre og sundhed • Sundhedstilbud til alle borgere Metode: Den Motiverende Samtale
Rehabilitering	Eventuelt henvise til og/ eller iværksætte (hverdags) rehabiliterende tiltag, ved at informere om muligheder på rehabilitering via Kræftens Bekæmpelse, herunder link til Rehabiliteringscenter Dallund. I den palliative fase kan der være fokus på hverdagsrehabilitering. Definition af rehabilitering: <i>”Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger og består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats”.</i> Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet
Tværfagligt/ tværsektorielt samarbejde Koordinering	Vurdering, justering og koordinering af tværfagligt / tværsektorielt samarbejde egen læge, fysioterapeut, ergoterapeut, hjemmeplejen, sygehus, palliative team, diverse speciallæger mv. Ved terminale borgere. Når sygeplejerske <i>skønner</i> borger har mindre end 14 dages levetid: • Samarbejde med læge intensiveres. Specielt med henblik på medicinsk akut-beredskab (angst, smerter og uro), stillingtagen til

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

	livstestamente/ livsforlængende behandling og dokumentation herfor. • Samarbejde med pårørende intensiveres. Specielt med henblik på ønsker og livskvalitet. Herunder plejeorlov, terminal bevilling, forberede på livets afslutning mv.• Når sygeplejersken skønner at hjælpernes 'personlige pleje ydelse', skal overgå til 'terminal personlig pleje', kontaktes visitationen, med henblik på at oprette denne ydelse.• Sygeplejersken vurderer kontinuerligt, i dialog med hjælperne, om den nødvendige tid er visiteret eksempelvis til personlig pleje, vendregime mm.• Sygeplejersken kan i særligt komplicerede situationer være anden person i den praktiske pleje, hvor hun vurderer det er nødvendigt.
Tovholder	Afklare med borgeren hvem der er tovholder. Vær specielt opmærksom hvis ikke-kommunale palliative team er tilknyttet borger. I videst mulig omfang borger og pårørende, eventuelt egen læge, medhjælp, sygeplejerske.
Vejlede og undervise	Afklare behov for samt iværksættelse af vejlednings- og undervisningstilbud af borger/ medhjælp. Eksempelvis i • Medicinadministration• Smertevurdering ved VAS (Visuel Analog Skala) og smertelindring med medicinsk behandling.• Lejrning, mundpleje mv.• Det hensigtsmæssige i, at borger og pårørende sætter ord på og har fokus på fælles mål for fremtiden, herunder behandling, lindring og livskvalitet.• Mulighed for plejeorlov, terminal bevilling mv.• Stillingtagen til livstestamente/ livsforlængende behandling.• Forberede på livets afslutning, de fysiske og praktiske omstændigheder som eksempelvis hvad der sker, når døden indtræffer. Hvad skal pårørende gøre, når borger er død, hvornår afdøde kan afhentes mv.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Behandling	Afklare behov for samt iværksættelse af relevant behandlingstilbud Eksempelvis • Vurdering og justering af behov for medicinsk behandling i samarbejde med læge. Specielt med fokus på behandling af smerter, angst og uro samt alment velvære (Tryghedskasse og lignende ordinationer)• Vurdering af behov for hjælpemidler som subcutane kanyler, smertepumper mv.
Hjælpemidler	Vurdering af behov for hjælpemidler.
Bevillinger	Vurdering af behov samt informere om eventuelle muligheder. Eksempelvis: • Kropsbårne hjælpemidler, der bevilges efter servicelov § 112 af administrative sagsbehandlere. Bevilges kun ved lægeoplysninger om varig lidelse. Eksempelvis bandager, paryk mv.• Inkontinenshjælpemidler, der bevilges efter servicelov § 112 af sygeplejersker.• Terminal bevilling, der bevilges efter servicelov § 122 af læge. (Eksempelvis til bandager, ernæringsprodukter, palliativ fysioterapi mv.)• Når læge har givet terminal bevilling, kan kommunens visiterende sygeplejersker bevilge at kommunen betaler egen-andel på ernæringsprodukter, palliativ fysioterapi samt sygeplejeartikler Informationsguide til sygeplejersker om bevillinger: Link for sundhedspersonale
Minimere utilsigtede hændelser	Etablere hensigtsmæssige arbejdsgange, udføre APV (Arbejdspladsvurdering) og minimere risiko for utilsigtede hændelser og fejl, ved aftaler og dokumentation. Sikre interne og eksterne samarbejdsaftaler og dokumentation herfor.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Forberede afslutning af sygeplejeydelsen	Vurdering og justering af behov for behandlings-, oplærings- rehabiliterings- og pleje tilbud, muligheder og begrænsninger. Forberede borger/ medhjælp på, at målet med sygeplejen er, at de skal kunne varetage opgaven eller dele deraf, når de er i stand til det.
Dokumentation	I fokusområde med overskriften • Cancer • Alvorlig svækkelse af almentilstand Grundlæggende dataindsamling dokumenteres i standard specialark "Palliative data" Baggrund for ydelsens levering dokumenteres af sygeplejerske. (i Funktionsvurdering, Helhedsbeskrivelse og Visitationsbesøg)
Ydelsen – Palliation, Sundhedspædagogisk indsats	
Ydelsens ledeord	Varetages altid af kontaktperson, ellers udskydes besøg. Kan varetages af andre sygeplejersker ved akut behov. Dialog med borger om mål for sygeplejen. Behov for: Forebyggende og sundhedsfremmende tiltag, KRAM, koordinering med andet sundhedspersonale, vejledning/ undervisning, hjælpemidler, bevilling. APV (Arbejdspladsvurdering) og planer der forebygger UTH (utilsigtede hændelser). Hvem der er tovholder på indsatsen? Dokumenter i fokusområde.
Ydelsens omfang	Ydelsen • Palliativ - Sundhedspædagogisk indsats 60 minutter hver 14. dag i dagvagt på hverdage. Inklusiv udarbejdelse af plan, koordinering, korrespondancer og dokumentation.
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	Borgerens kontaktperson (Sygeplejerske) Sygeplejerske, hvis det skønnes ydelsen ikke kan vente til kontaktperson er på arbejde igen.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

	Udvalgte definerede dele af den sundhedspædagogiske indsats, kan delegeres af sygeplejerske til SSA med udgangspunkt i borgerens tilstand og en hensigtsmæssig anvendelse af plejeresourcerne.
Ydelsen – Terminal pleje, Sundhedspædagogisk indsats	
Ydelsens ledeord	Borgere i alvorlig kritisk tilstand, med en <i>skønnet</i> levetid på mindre end 14 dage. Koordinere indsats. Visitation af ydelser til hjælpergruppen. Iværksætte akut-medicinsk beredskab og afklare stillingtagen til livsforlængende behandling via læge. Stillingtagen til subcutan kanyler, hjælpemidler, plejebehov, hjemmepleje mv.
Ydelsens omfang	Ydelsen • Terminal - Sundhedspædagogisk indsats 45 minutter i hver vagt (dagvagt/ aftenvagt/ nattevagt) Vurderes løbende. Inklusiv udarbejdelse af plan, koordinering, korrespondancer og dokumentation.
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	Borgerens kontaktperson (Sygeplejerske) Sygeplejerske
Palliative og terminal pleje, handlinger	
Formål og mål	At borgere og pårørende modtager sygeplejeydelser, udført af sundhedsfagligt personale på et hensigtsmæssigt kompetenceniveau, til de eventuelt selv kan varetage opgaven.
Indhold og metode	Ydelsen visiteres og kan delegeres med udgangspunkt i borgerens tilstand og en hensigtsmæssig anvendelse af plejeresourcerne.

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

	Sygeplejehandlinger ydes efter gældende og evidensbaserede retningslinjer, procedure og vejledninger, hvor det forefindes. Se eventuelt kvalitetsstandarder for delegerede sygeplejeydelser for uddybning af handlingsydelser, der har relevans for palliation.
Handlinger	Palliation Tryghedsopringning til borgere Terminal pleje Ved skønnet mindre end 14 dages levetid, kan sygeplejersken være 2. person til personlig pleje ved komplekse problemstillinger Underretter pårørende og læge om dødsfald Istandgøre efter dødsfald. Afhentning af sygeplejeartikler Besøg efterladte.
Dokumentation	I relevant observationsskema, medicinmodul, i et fokusområde mv. Baggrund for ydelsens levering dokumenteres af sygeplejerske. (i Funktionsvurdering, Helhedsbeskrivelse og Visitationsbesøg).
Ydelsen – palliativ, handling	
Ydelsens lede ord	Tryghedsopringning til borgere Ydelsen kan delegeres med udgangspunkt i patientens tilstand og en hensigtsmæssig anvendelse af plejeresourcerne.
Ydelsens omfang	Ydelsen Palliativ- handling (5 minutter dagligt) Dokumentation, kun ved afvigelser. Baggrund for ydelsens levering dokumenteres af sygeplejerske.
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	Borgerens kontaktperson Sygeplejerske SSA Medhjælp

for sygepleje til borgere med behov for palliativ og terminal pleje

Ydelsen – terminal pleje, handling

Ydelsens lede ord	Personlig pleje ved hjælper (sygeplejerske kan være 2. person ved komplekse problemstillinger). Underretter pårørende og læge om dødsfald. Istandgøre efter dødsfald. Afslutte journal. Afhentning af sygeplejeartikler. Besøg efterladte. Ved dødsfald ændres civilstand i CSC. Efter sidste ydelse, fjernes egen gruppe som leverandør. Den sidste leverandør afslutter journalen. Ydelsen kan delegeres med udgangspunkt i patientens tilstand og en hensigtsmæssig anvendelse af plejeressourcerne.
Ydelsens omfang	Ydelsen • Terminale - handling (45 minutter) Dokumentation, kun ved afvigelser. Ved dødsfald ændres civilstand i CSC
Ydelsens leverandør og kompetenceniveau	Borgerens kontaktperson Sygeplejerske SSA Medhjælp

Teorigrundlag, specifikt for palliation og terminal pleje

	'Mennesker med kræft' Red. Bente Appel Esbensen. VAS skala, Vurdering af smertens intensitet hos den smertepåvirkede patient, fra Sygeplejersken nr. 19, år 2001 Artikler fra Sygeplejersken 2008 nr. 15'. Kun en læge kan tage stilling til genoplivning'. 'En fredelig død skal sikres i journalen'. 'Hun skulle ikke være genoplivet' Sundhedsstyrelsens Kræftplan II, 2005: Bilag 10.3 palliation